SVENSKT NÄRINGSLIV

Säkerhet på svenska lärosäten

EN UNDERSÖKNING OM HOT OCH MÖJLIGHETER
I ETT FÖRSÄMRAT OMVÄRLDSLÄGE

MAJ 2024

Författare: Mikaela Almerud och Nils Karlsson, Technopolis Sweden

Innehåll

Förord

I den politiska debatten har lärosätenas styrelse och dess säkerhetskompetens diskuterats. Svenskt Näringsliv skulle vilja bredda bilden genom att se på den sammantagna bilden av säkerhetsläget på de svenska lärosätena.

Det försämrade säkerhetsläget i världen måste få effekter på hur lärosätena hanterar sin inre säkerhet. Det är allvarligt om samarbete mellan företag och lärosäte inte kommer till stånd eller avbryts på grund av oro kring lärosätenas säkerhetsrutiner. Ett ökat fokus på säkerhetsarbetet vid universitet och högskolor är därför av största vikt för lärosätena själva, för företagen och ytterst för Sverige som land.

Svenskt Näringsliv har därför gett Technopolis Sweden i uppdrag att genomföra en enkät och intervjustudie kring lärosätenas säkerhetsarbete. Syftet är att skapa ytterligare underlag kring vad som kan och bör göras för att stärka universitetens och högskolornas säkerhet, särskilt när det gäller forskningssamverkan.

Frågeställningarna i undersökningen är framtagna tillsammans med representanter för svenska lärosäten.

Emil Görnerup

Ansvarig forskning och innovation
Svenskt Näringsliv

1. Sammanfattning

Industrispionage och cyberangrepp bedöms årligen orsaka svenska företag kostnader i mångmiljardklassen. Säkerhetsläget blir alltjämt allvarligare. Den ökade hotbilden gäller inte bara företag utan även svenska lärosäten som är intressanta för främmande makt. Eftersom företagen har ett omfattande samarbete med lärosätena är deras säkerhetsarbete en högst angelägen fråga för företagen.

Studien visar att lärosätena aktivt jobbar för att öka sin beredskap för risker i det nya säkerhetsläget och att de kontinuerligt anpassar verksamheten till utomstående hot, vilket är positivt. De mest komplicerade och frekventa säkerhetsrelaterade områdena för lärosätena är informations- och IT- och cybersäkerhet, vilka tillsammans med säkerhetsskydd tillhör de mest prioriterade områdena under den kommande tvåårsperioden. Personsäkerhet, säkerhet som handlar om att säkerställa trygghet för en särskild person, är det område som är lägst prioriterat under den kommande tvåårsperioden.

Flera lärosäten uppger att de har rekryterat IT-säkerhetsspecialister, identifierat verksamhetskritisk IT-infrastruktur och utvecklat nya rutiner inom området. Dessa insatser uppges vara ett resultat av regeringens återrapporteringskrav om vilka åtgärder de har vidtagit för att skydda forskningsdata, hur deras förmåga att identifiera, hantera och rapportera IT-incidenter ser ut och vad de gör för att höja medvetenheten och kompetensen om informationssäkerhet inom lärosätet.

Mer än hälften av de lärosäten som svarat på enkäten menar att de saknar resurser, både personella och finansiella, för att genomföra sitt uppdrag. Bland annat saknas säkerhetskompetens. Det finns inga påtagliga skillnader mellan större och mindre lärosäten i huruvida de saknar resurser eller inte.

Var tredje lärosäte uppger vidare att de saknar kunskap för att kunna genomföra sitt uppdrag. Även om flera lärosäten genomför kunskapshöjande åtgärder på säkerhetsområdet verkar det handla om enskilda insatser, snarare än ett systematiskt arbete.

I de fall lärosätena uppfattar sig sakna kunskap eller kompetens vänder de sig oftast externt till myndigheter och/eller externa experter. Tre av fyra lärosäten uppger att de konsulterar extern kompetens när de behöver stöd i en fråga.

Studien indikerar att informationssäkerhet är ett område med osäkerheter, vilket i sin tur har en negativ inverkan på forskningssamverkan med det omgivande samhället. Nästan var tredje respondent känner till forskningssamarbeten mellan lärosäten och företag eller organisationer som inte startat enligt avtal, eller som har avslutats på grund av osäkerhet kring det aktuella lärosätets säkerhetsarbete. Osäkerheterna tycks främst handla om lösningar kopplat till informationssäkerhet.

Säkerhetsläget idag kräver proaktivitet. Det i sig kräver tillräcklig kunskap och tillräckliga resurser vilket lärosätena inte tycks ha idag. En viktig diskussion framöver är därför vad lärosätena behöver för att ytterligare stärka sitt säkerhetsarbete och hur det kan säkerställas.

2. Bakgrund

Industrispionage och cyberangrepp bedöms årligen orsaka svenska företag kostnader i mångmiljardklassen[1] och säkerhetsläget blir alltjämt allvarligare. Den ökade hotbilden gäller inte bara företag utan även svenska lärosäten som är intressanta för främmande makt. Svenska företag har i sin tur omfattande samarbeten med lärosätena vilket gör lärosätenas säkerhetsarbete till en högst angelägen fråga.

Alla offentliga institutioner, däribland statliga universitet och högskolor, har sedan 2008 varit förpliktade att genomföra ett strukturerat och riskbaserat arbete inom informationssäkerhet. Det innebär att universitetet och högskolor måste tillhandahålla adekvat skydd för informationen baserat på dess värde, till exempel genom om att skydda känsliga data så som personuppgifter, företagshemligheter och säkerhetskänslig verksamhet. På grund av förändringar i omvärlden såsom Rysslands invasion av Ukraina och en ökad intensitet i underrättelseverksamheten mot universitet och högskolor från statliga aktörer har denna förpliktelse blivit allt viktigare.

Lärosätena jobbar aktivt för att öka sin beredskap för risker i det nya säkerhetsläget, bland annat inom IT-och cybersäkerhet, men deras krav på öppenhet och samverkan, inte minst internationellt, ställer allt högre krav på kunskap om och beredskap för hot och risker. I takt med att hotläget ökar måste lärosätenas förutsättningar att hantera säkerhetsfrågor säkerställas.

Trots att frågan är högaktuell finns det relativt lite kunskap om lärosätenas förutsättningar att hantera säkerhetsfrågor. De senaste åren har det dock kommit två utredningar på området som i sammanhanget bör nämnas:

- Hösten 2023 fick en särskild utredare i uppdrag att biträda Utbildningsdepartementet med att se över hur de statliga universitetens och högskolornas kompetens i säkerhetsfrågor kan öka, med fokus på lärosätenas styrelser. Utredningens resultat, som presenterades i form av en promemoria i januari 2024 (U2024/00153), konstaterar att säkerhetsarbetet och kompetensen i säkerhetsfrågor skiljer sig åt mellan lärosätena. Utredningen bedömer emellertid att det finns betydande brister vid samtliga universitet och högskolor i hanteringen av säkerhetsfrågorna både när det gäller säkerhetskänslig verksamhet och andra skyddsvärda aktiviteter.[2]

[1] FÖRETAGEN OCH IT-SÄKERHETEN – hotbilder, motåtgärder och behov, Svenskt Näringsliv, 2021

[2] Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor – Regeringen.se

- I december 2023 publicerade Riksrevisionen en rapport om informationssäkerhet, vilket är en aspekt av säkerhet vid universitet och högskolor. Riksrevisionen konstaterade att väsentliga delar av ett systematiskt informationssäkerhetsarbete saknas. Utredningen uppmärksammade även brister i den systematiska processen för inventering, klassificering och riskanalys av information, vilket hindrar universitet och högskolor från att implementera relevanta säkerhetsåtgärder. Det finns också bristande kunskap och kompetens kring vilken data som bör skyddas.[3]

Ett ökat fokus på säkerhetsarbetet vid universitet och högskolor är av största vikt för lärosätena själva, för företagen och ytterst för Sverige som land. Svenskt Näringsliv har därför gett Faugert & Co / Technopolis Sweden i uppdrag att genomföra en enkät/intervjustudie kring lärosätenas säkerhetsarbete. Syftet är att skapa ytterligare underlag kring vad som kan och bör göras för att ytterligare stärka universitetens och högskolornas säkerhet, särskilt när det gäller forskningssamverkan.

Studien bygger på dels en enkätundersökning med säkerhetsansvariga eller personer med motsvarande funktion vid lärosätena, dels en genomgång av samtliga lärosätens hemsidor för att hitta information om deras säkerhetsarbete. 11 lärosäten har besvarat enkäten[4]. Genomgången av lärosätenas hemsidor har gjorts med utgångspunkt i enkätfrågorna för att därigenom kunna få en mer heltäckande bild av situationen. Sammantaget hittades det mesta av den information som eftersökts för ett trettiotal lärosäten. Då det ändå kan finnas nyansskillnader är enkäten redovisad för sig. Informationen från den kvalitativa genomgången har i stället använts som ett komplement. För att inte enskilda lärosäten ska känna sig utpekade är informationen genomgående anonymiserad. Den låga svarsandelen för enkäten innebär att resultatet för denna del av studien bör tolkas med viss försiktighet.

[3] Riksrevisionen ”Informationssäkerhet vid universitet och högskolor – hanteringen av skyddsvärda forskningsdata” (RiR 2023:20)

[4] Försvarshögskolan, Karlstads universitet, Luleå Tekniska universitet, Chalmers tekniska högskola, Kungliga tekniska högskolan, Blekinge tekniska högskola, Karolinska institutet, Enskilda högskolan Stockholm, Uppsala universitet, Röda Korsets högskola och Beckmans designhögskola

3. Säkerhet på svenska lärosäten

3.1 Organisering av säkerhetsarbetet

Lärosätena organiserar sitt säkerhetsarbete på olika sätt. Genomgången av lärosätenas hemsidor visar att de flesta stora lärosäten har en dedikerad person som är säkerhetsansvarig. Säkerhet utgör dock sällan en separat enhet utan är oftast en del av en annan enhet och då oftast inom fastighet eller Campusservice alternativt verksamhetsstöd. Frågor kring informations- respektive data- och cybersäkerhet hanteras ofta av andra enheter än den som den säkerhetsansvarige arbetar vid. Det kan bero på att det bedöms krävas en specifik expertis i dessa frågor och att de bör hanteras inom sina respektive enheter så som IT-enheten. Det kan också vara så att den säkerhetsansvariges roll historiskt handlat mer om frågor kring säkerhet så som brandsäkerhet samt studie- och arbetsmiljö som är kopplade till campus- och fastighetsverksamhet men att nya uppgifter ålagts funktionen efterhand.

Flera lärosäten har relativt nyligen rekryterat nya säkerhetsansvariga. Det finns till exempel på ett par rekryteringar som gjorts av personer med en bakgrund från Försvarsmakten, vilket kan spegla ett intensifierat säkerhetsarbete och behov av nya kompetenser och erfarenheter till följd.

Hur organiseringen av lärosätenas säkerhetsarbete beskrivs på deras respektive hemsidor stämmer väl överens med hur lärosätena har svarat i enkäten. I enkäten ombads respondenterna svara på vilka områden inom säkerhetsarbetet deras avdelning/enhet/funktion ansvarar för. Nästan tre av fyra respondenter uppger att deras enhet ansvarar för säkerhetsskydd, personsäkerhet och krisledning. En dryg tredjedel uppger att deras enhet ansvar för frågor kring IT- och cybersäkerhet.

En majoritet lärosäten har någon form av riktlinjer för informationssäkerhet tillgängliga via hemsidan. Dessa är baserade på Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om informationssäkerhet för statliga myndigheter (MSBFS 2020:6) samt ISO-standarden för informationssäkerhet ISO/IEC 27002:2017 inklusive de författningar som har inverkan på informationssäkerhet och som ska beaktas.

Rektor är ytterst ansvarig men under denne finns det oftast ansvariga för säkerhetsdelområden. Identifierade hot och risker rapporteras till rektor och lärosätesledningarna. I några fall uppges att det sker så sällan som på årlig basis.

Figur 1. Vilka områden inom säkerhetsarbetet ansvarar er avdelning/enhet/funktion för? n=11

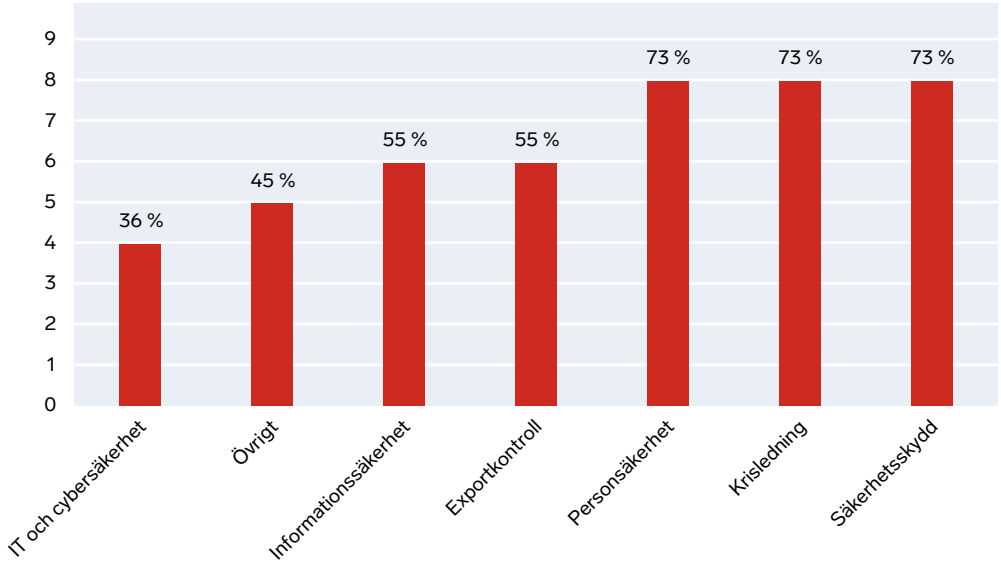

3.2 Prioriteringar framöver

I enkäten ombads respondenterna svara på vilka säkerhetsrelaterade områden som är prioriterade att arbeta med under de kommande 24 månaderna, se Figur 2. Enligt respondenterna är den främsta prioriteringen framåt IT- och cybersäkerhet (73 %) följt av säkerhetsskydd (64 %) och informationssäkerhet (55 %). Mindre prioriterade områden är exportkontroll och personsäkerhet.

Figur 2. Vilka säkerhetsrelaterade områden tror du att ni kommer att prioritera att arbeta med under de kommande 24 månaderna? n=11

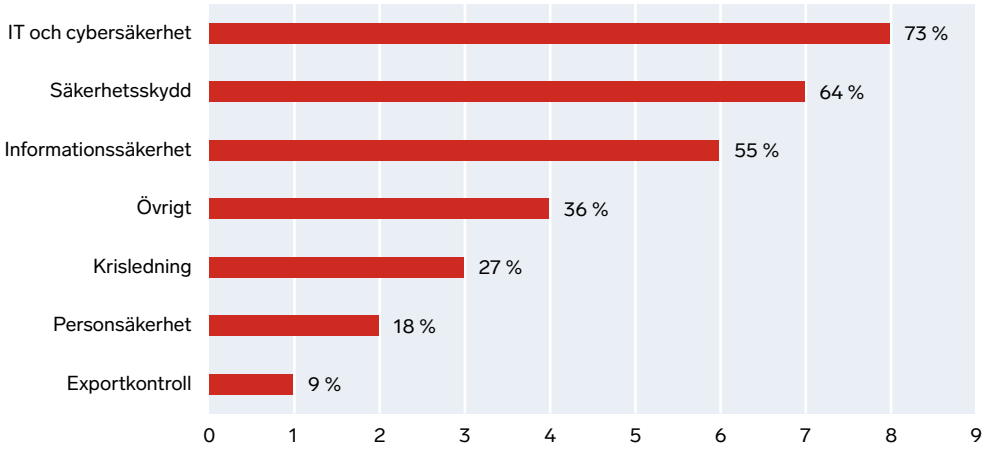

Givet de senaste årens förändringar i omvärlden är det ingen överraskning att IT- och cybersäkerhet uppges vara det mest prioriterade området inom den kommande tvåårsperioden.

Flera lärosäten uppger att de har rekryterat IT-säkerhetsspecialister, identifierat verksamhetskritisk IT-infrastruktur och utvecklat nya rutiner inom området. Något lärosäte nämner att det har tagit fram utbildningsmaterial i syfte att höja kunskapen om IT-säkerhet i hela organisationen. Ett annat lärosäte beskriver att det genomfört övningar i cybersäkerhetunder det senaste året. Dessa insatser uppges vara ett resultat av regeringens återrapporteringskrav om vilka åtgärder de har vidtagit för att skydda forskningsdata, hur deras förmåga att identifiera, hantera och rapportera IT-incidenter ser ut och vad de gör för att höja medvetenheten och kompetensen om informationssäkerhet inom lärosätet, ett uppdrag som de senaste åren har getts i de gemensamma regleringsbreven för universitet och högskolor[5].

Att informationssäkerhet är en prioriterad fråga är även det tydligt på lärosätenas hemsidor. Nio av tio lärosäten skriver något om informationssäkerhet och flera har sina policys inom området uppladdade på hemsidan. Informationssäkerhetsarbetet tycks dock inte vara helt okomplicerat. Riksrevisionen konstaterade att väsentliga delar av ett systematiskt informationssäkerhetsarbete saknas och att lärosätenas kunskap och kompetens kring vilken data som bör skyddas brister. Flera lärosäten har vakanser inom informationssäkerhetsområdet.

Att säkerhetsskydd ses som prioriterat framöver är inte heller det överraskande med tanke på det ökade terrorhotet mot Sverige. Flertalet lärosäten uppger på sina hemsidor att de har vidtagit åtgärder till exempel genom att uppdatera lärosätets säkerhets- och krisberedskapsorganisation. Andra har inte vidtagit åtgärder utan beskriver att de nöjer sig med extra vaksamhet.

3.3 Lärosätena har inte tillräckliga resurser för sitt säkerhetsarbete

Respondenterna ombads vidare svara på om de har tillräckliga resurser till sitt säkerhetsuppdrag. Mer än hälften av de som svarat, uppger att de inte har det, se Figur 3. Det finns inga påtagliga skillnader mellan större och mindre lärosäten i huruvida de saknar resurser eller inte. Brist på resurser ligger i linje med en av slutsatserna i Riksrevisionens rapport om informationssäkerhet vid universitet och högskolor och i vilken det konstateras att 60 procent av lärosäten inte kan ange hur mycket resurser, både personal- och finansiella resurser, som budgeterades 2023 för informationssäkerhet på central lärosätesnivå.[6]

Ett stort universitet beskriver att de för ett par år sedan gjorde en säkerhetsanalys där universitetets verksamhet bedömdes baserat på kriterier för säkerhetsskydd enligt lagstiftning. Analysen undersökte fysisk säkerhet, informationssäkerhet och personalsäkerhet. Bedömningen var att lärosätets säkerhetskänsliga verksamhet inte uppfyller kraven för säkerhetsskydd på något område. Efter det har resurser tillförts området.

[5] Regeringen skärper lärosätenas återrapporteringskrav om informationssäkerhet – Regeringen.se

[6] https://www.riksrevisionen.se/download/18.197400a918beb99b3efc2e08/1702484406792/RiR_2023_20_rapport.pdf

Bland lärosäten som uppfattar att de har tillräckliga resurser så nämns bland annat att detta är tack vare samarbeten med andra aktörer. Ett lärosäte beskriver att de har en krisgrupp som aktiveras i situationer då deras ordinarie resurser inte räcker till och att extra resurser då kan tillföras.

Figur 3. Upplever Du att det lärosäte du är säkerhetsansvarig för har de resurser ni behöver för att utföra era uppdrag kring säkerhet? n=11

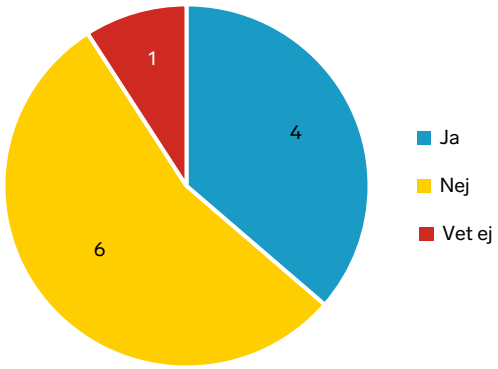

3.4 Var tredje lärosäte saknar kunskap för att kunna genomföra sitt säkerhetsuppdrag

Nästan två tredjedelar av de lärosäten som besvarade enkäten uppger att de har den kunskap som krävs för att genomföra sitt uppdrag. Det finns inga påtagliga skillnader mellan större och mindre lärosäten i huruvida de saknar kunskap eller inte. Flera lärosäten genomför åtgärder för att öka kunskapen på området. Av enkäten och hemsidorna att döma verkar det dock främst handla om enskilda insatser, snarare än ett systematiskt arbete.

Det finns ett behov av att ytterligare öka kunskapen, inte minst bland de anställda. Ett exempel som illustrerar detta är dem iscensatta IT-attack mot 1 800 anställda som gjordes av ett universitet under hösten 2022 och i vilken var tionde anställd gick i fällan. Attacken utgjordes av ett mejl om semesterersättning och påstods komma från HR-avdelningen.

Figur 4. Har ni den kunskap som behövs för att genomföra ert uppdrag? n=11

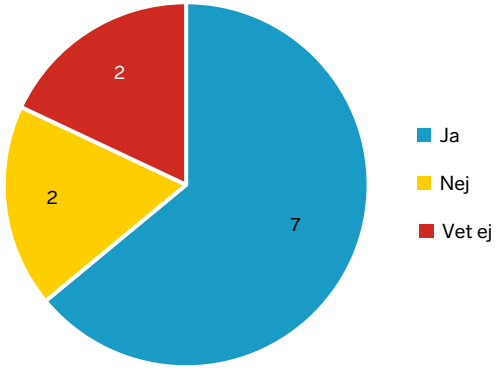

3.5 Lärosätena använder sig av extern kompetens för att göra säkerhetsbedömningar

I de fall lärosätena uppfattar sig sakna kunskap eller kompetens i att göra en säkerhetsbedömning vänder de sig oftast externt till myndigheter och/eller externa experter. Tre av fyra respondenter konsulterar externa kompetens när de behöver stöd i en fråga. En lika hög andel vänder sig till myndigheter och något färre konsulterar personer internt som har en viss kompetens.

Exempel på externa aktörer som används av lärosätena är kommuner, företag och organisationer. Exempel på företag som används är KPMG för deras visselblåsartjänst, vaktbolag för fysisk säkerhet och SUNET för IT-säkerhet. Den interna kompetensen kommer oftast från de säkerhetsplaner, ledningssystem och policydokument som har tagits fram internt.

När lärosäten behöver hjälp med säkerhetsbedömningar från myndigheter är det framför allt från MSB för frågor kring informations- och IT-säkerhet och av Säpo för frågor kring terrorism och spionering, i enlighet med deras respektive ansvarsområde.[7,8]

Figur 5. När ni behöver hjälp med säkerhetsbedömningar, vart vänder ni er då? n=11

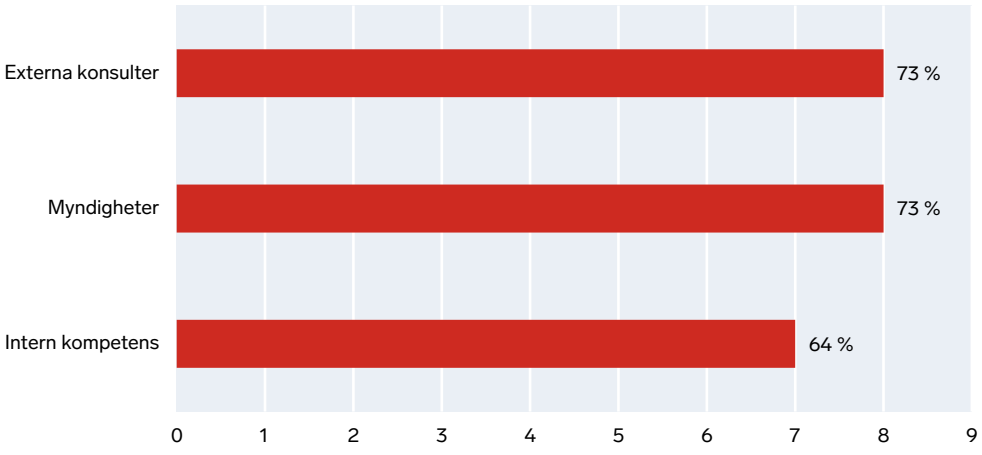

[7] Exempelvis MSB:s föreskrifter om informationssäkerhet för statliga myndigheter (MSBFS 2020:6)

[8] Exempelvis 2§ Säkerhetsskyddslag (2018:585)

3.6 Informations- och IT- och cybersäkerhet upplevs vara ett komplicerat område

De mest komplicerade och frekventa säkerhetsrelaterade områdena för lärosätena uppges vara informations- och IT- och cybersäkerhet. Det menar mer än hälften av respondenterna. Det ligger i linje med hur informationen framställs på lärosätenas hemsidor där dessa områden är de som mest frekvent skrivs om. Det är heller ingen överraskning givet att dessa områden i hög grad har påverkats av det förändrade säkerhetsläget.

Figur 6. Finns det problemområden inom säkerhetsarbetet på ert lärosäte som är mer komplicerat och/eller mer frekvent än andra? n=9

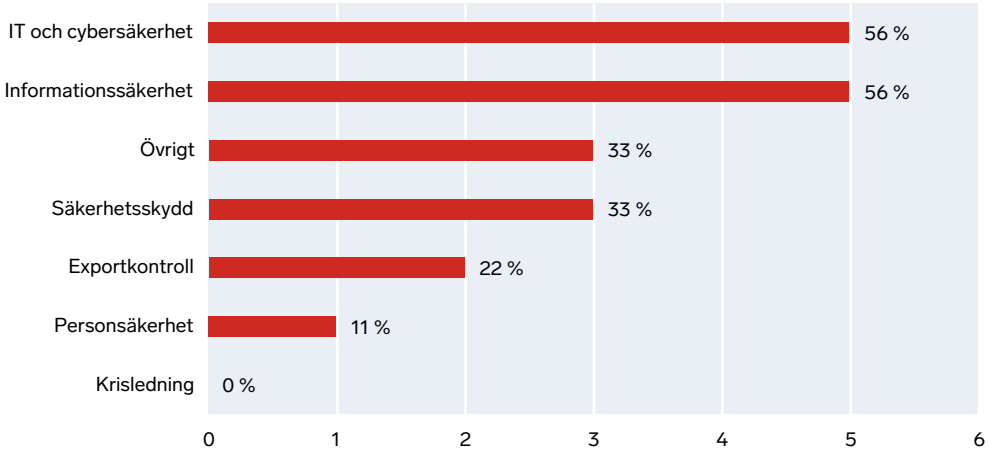

Flertalet lärosäten beskriver att de kontinuerligt utsätts för IT-relaterade attacker, dels på grund av attacker i sig, dels på grund av okunskap genom att anställda har lämnat ut känsliga uppgifter. Ett lärosäte beskriver att det IT-relaterade säkerhetshotet har förändrats från att vara av karaktären irriterande hackerattacker till att nu ske genom riktade cyberattacker mot säkerhetskritiska system, vilket speglar det ökade säkerhetshotet avseende IT- och cybersäkerhet. Det ligger väl i linje med att detta område av respondenterna uppfattas vara ett prioriterat säkerhetsområde under de kommande två åren. Av de lärosäten som har någon information om specifika problemområden på sin hemsida så påpekar fyra av fem att IT- och cybersäkerhet är ett sådant.

Utöver informationssäkerhet, säkerhetsskydd och IT- och cybersäkerhet nämns hot mot forskare som ett allt större problem. En studie bland medlemmarna i Sveriges universitetslärare och forskare, SULF visar att det är vanligt med hot och trakasserier i akademin. De vanligaste formerna av hot och trakasserier i akademin är hotfull e-post, hotfulla uttalanden öga mot öga eller påhopp i sociala medier.[9] Samtidigt är personsäkerhet, säkerhet som handlar om att säkerställa trygghet för en särskild person det område som är lägst prioriterat under den kommande tvåårsperioden.

[9] https://sulf.se/rapport/ny-studie-vanligt-med-hot-och-trakasserier-i-akademin/

3.7 Lärosätena anpassar sitt säkerhetsarbete till utomstående hot

En överväldigande majoritet av de lärosäten som har svarat på enkäten, nio av elva, anger att de anpassar sitt arbete till ökade säkerhetshot. Så framställs det även på lärosätenas hemsidor där samtliga lärosäten som skriver något om sitt säkerhetsarbete på olika sätt uttrycker en anpassning mot ökade säkerhetshot.

Omfattningen av anpassningen är dock oklar och tycks dessutom variera mellan olika lärosäten. Ett lärosäte beskriver att de gjort relativt stora anpassningar i verksamheten medan ett annat beskriver att det följer nuvarande säkerhetsrutiner men att det inte finns några planer att anpassa verksamheten, varken för medarbetare eller studenter.

Figur 7. Anser du att lärosätenas arbete anpassas i linje med ökade säkerhetshot? n=11

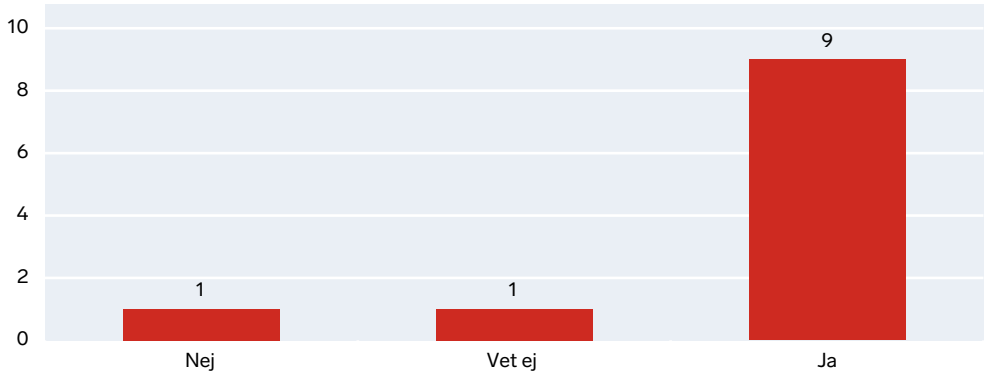

3.8 Bristande säkerhet hämmar forskningssamverkan

Det ökade hotbilden mot Sverige har lett till att svenska universitet och högskolor är måltavlor för dataintrång från främmande makt som vill få tag på säkerhetsklassad information eller bedriva rent industrispionage. Att informationssäkerheten kan garanteras är därför av största vikt för företag som vill ingå forskningssamverkan.

I Riksrevisionens granskning av lärosätenas informationssäkerhet ges exempel på forskare som blir hänvisade av sitt lärosäte att hantera data hos externa samarbetspartners (till exempel företag eller annat universitet) eftersom det egna lärosätet saknar ändamålsenliga IT-lösningar eller inte har säkerhetsåtgärder på plats. Det kan handla om forskningsprojekt som hanterar säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter, eller känsliga personuppgifter i form av patientuppgifter.[10]

[10] Informationssäkerhet vid universitet och högskolor – hanteringen av skyddsvärda forskningsdata (RiR 2023:20) (riksrevisionen.se)

Enkätundersökningen visar att nästan var tredje respondent har kännedom om samarbeten som inte startat enligt avtal eller avslutats på grund av osäkerhet kring lärosätenas säkerhetsarbete, ofta kopplat till informationssäkerhet. I detta sammanhang är skillnaden mellan privata och offentliga intuitioner, där de senare lyder under offentlighetsprincipen och därmed riskerar påföljder om man inte lämnar ut information, naturligtvis också en del man måste förhålla sig till.

Figur 8. Har du kunskap om samarbete mellan lärosäte och företag som avslutats/inte startat enligt avtal på grund av osäkerhet kring lärosätets säkerhetsarbete? n=10

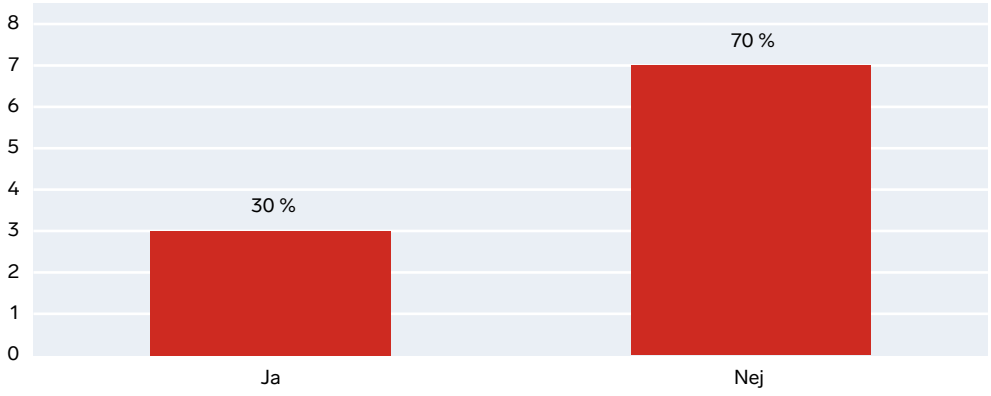

4. Sammanfattande slutsatser och reflektioner

Studien visar att lärosätena aktivt jobbar för att öka sin beredskap för risker i det nya säkerhetsläget och att de kontinuerligt anpassar verksamheten till utomstående hot. Det är positivt. De mest komplicerade och frekventa säkerhetsrelaterade områdena för lärosätena är informations- samt IT- och cybersäkerhet, vilka också är prioriterade områden under den kommande tvåårsperioden.

Mer än hälften av de som svarat på enkäten menar att de saknar resurser, både personella och finansiella, för att genomföra sitt uppdrag. Bland annat saknas säkerhetskompetens. Det finns inga påtagliga skillnader mellan större och mindre lärosäten i huruvida de saknar resurser eller inte.

Var tredje lärosäte uppger vidare att de saknar kunskap för att kunna genomföra sitt uppdrag. Även om flera lärosäten genomför kunskapshöjande åtgärder på säkerhetsområdet verkar det handla om enskilda insatser, snarare än ett systematiskt arbete.

Informationssäkerheten på lärosätena är ett område förknippat med osäkerheter, särskilt för företag, vilket i sin tur har en negativ inverkan på forskningssamverkan. Nästan var tredje respondent har kännedom om forskningssamarbeten mellan lärosäten och företag eller organisationer som inte startat enligt avtal, eller som har avslutats på grund av osäkerhet kring det aktuella lärosätets säkerhetsarbete.

Brister i och osäkerhet kring lärosätenas informationssäkerhetsarbete ligger i linje med Riksrevisionens granskning av lärosätenas informationssäkerhet, i vilken de konstaterar att väsentliga delar av ett systematiskt informationssäkerhetsarbete saknas, att det finns brister i den systematiska processen för inventering, klassificering och riskanalys av information och att det finns bristande kunskap och kompetens kring vilken data som bör skyddas.

En övergripande reflektion är att lärosätenas säkerhetsarbete tenderar vara reaktivt, snarare än proaktivt. Uppfattningen bygger på de skrivningar och artiklar som publicerats på lärosätenas hemsidor men även på enkätens fritextsvar. Säkerhetsläget idag kräver proaktivitet. Det i sig kräver tillräcklig kunskap och tillräckliga resurser vilket lärosätena inte tycks ha idag. En viktig diskussion framöver är därför vad som krävs för att lärosätena ska kunna stärka sitt säkerhetsarbete ytterligare.

Bilaga

Enkätfrågor

Fråga 1: Vilka områden inom säkerhetsarbetet ansvarar er avdelning/enhet/funktion för? Kryssa i dessa nedan:

- Informationssäkerhet
- IT och cybersäkerhet
- Personsäkerhet
- Säkerhetsskydd
- Exportkontroll
- Krisledning
- Beredskapsarbete[11]
- Övrigt, nämligen _____

Fråga 2: Vilka säkerhetsrelaterade områden tror du att ni kommer att prioritera att arbeta med under de kommande 24 månaderna (kryssa max tre alternativ)

- Informationssäkerhet
- IT och cybersäkerhet
- Personsäkerhet
- Säkerhetsskydd
- Exportkontroll
- Krisledning
- Beredskapsarbete
- Övrigt, nämligen _____

Fråga 3: Upplever Du att det lärosäte du är säkerhetsansvarig för har de resurser ni behöver för att utföra era uppdrag kring säkerhet?

Ja

Nej

Vet ej

Följdfråga 3A: Om inte, utveckla gärna

[11] Detta alternativ fanns med i utskicket av enkäten men togs bort i analysen då ett par lärosäten uppfattade alternativet som svårdefinierat och som att det inrymmer flera av de andra alternativen.

Fråga 4: Har ni den kunskap som behövs för att genomföra ert uppdrag?

Ja

Nej

Vet ej

Följdfråga 4A: Om inte, utveckla gärna

Fråga 5: När ni behöver hjälp med säkerhetsbedömningar, vart vänder ni er då?

Intern kompetens

Myndigheter

Externa konsulter

Fråga 6: Finns det problemområden inom säkerhetsarbetet på ert lärosäte som är mer komplicerat och/eller mer frekvent än andra? (OBS! Om du skriver i fritext, tänk på att beskriva i generella termer och inte dela säkerhetskänslig information)

- Informationssäkerhet
- IT och cybersäkerhet
- Personsäkerhet
- Säkerhetsskydd
- Exportkontroll
- Krisledning
- Beredskapsarbete
- Övrigt, nämligen _____

Fråga 7: Anser du att lärosätenas arbete anpassas i linje med ökade säkerhetshot? (OBS! Om du skriver i fritext, tänk på att beskriva i generella termer och inte dela säkerhetskänslig information)

Ja

Nej

Vet ej

Kommentera gärna: _____

Fråga 8: Har du kunskap om samarbete mellan lärosäte och företag som avslutats/inte startat enligt avtal på grund av osäkerhet kring lärosätets säkerhetsarbete? (OBS! Om du skriver i fritext, tänk på att beskriva i generella termer och inte dela säkerhetskänslig information)

Ja

Nej

Vet ej

Kommentera gärna: _____

www.svensktnaringsliv.se
Storgatan 19, 114 82 Stockholm
Telefon 08-553 430 00

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma, 2024